

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, менеджменту та комерційної
діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Ергономіка
Викладачі	Володимир ЛИПЧАНСЬКИЙ, к.пед.н, доцент кафедри економіки, менеджмент та комерційна діяльність Тетяна ТУШЕВСЬКА, асистент
Контактні тел.	+38(067) 975-51-35 Липчанський В.О. +38(050) 132-10-33 Тушевська Т.В.
E-mail	lindervlad92@gmail.com tushevskayatv@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120, у т.ч. лекції – 28 годин, практичні заняття – 14 годин, самостійна робота – 78 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online) Мова викладання: українська / англійська. Рік викладання – 2022
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю
Пререквізити	Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Ергономіка» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: інформаційні системи та технології, фізіологія та психологія праці, охорона праці, безпека життєдіяльності, економіка праці та соціально-трудова відносини

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Ергономіка» – засвоєння студентами нормативно-методичних засад та опанування практичними навичками, направлених на підвищення ефективності роботи системи «людина-

техніка-середовище», під якою слід розуміти можливість системи досягати поставленої мети в заданих умовах і з високим рівнем якості.

Завдання вивчення дисципліни:

- оволодіння знаннями щодо можливостей людини і техніки в ергатичних системах;
- вивчення напрямків підвищення ефективності систем «людина-техніка-середовище»;
- засвоєння студентами основ обліку людського чинника при проектуванні нової техніки;
- підвищення безпеки праці фахівців на виробництві;
- набуття студентами практичних навичок щодо створення умов комфорту в просторі робочого місця.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати :

- науково-технічні передумови виникнення, та перспективи розвитку ергономіки як науки;
- загальні змістовні поняття ергономіки;
- специфіку ергономічних досліджень, їх напрямків та задач в сучасному виробництві і управлінні;
- аналітичні, експериментальні і розрахункові методи ергономічних досліджень;
- особливості різноманітних видів трудової діяльності, як предмета управління, проектування і оцінки в ергономіці;
- поняття систем «людина-колектив», «колектив-техніка», «колектив-організація» і особливості їх проектування, включаючи особливості проектування робочих систем, пов'язаних з використанням комп'ютерної техніки;
- зв'язок естетичних і психофізіологічних вимог;
- сучасні технічні засоби, бази даних, ергономічні стандарти.

вміти :

- визначати інтегральну характеристику системи «людина–техніка-середовище»;
- здійснювати раціональний розподіл функцій між машиною і людиною;
- визначати економічну та соціальну ефективність системи «людина–техніка–середовище»;
- складати психофізіологічний еталон професії;

- визначати тип робочого місця та раціонально оснащувати його технічними засобами;
  - визначати структуру та чисельність персоналу системи «людина–техніка–середовище»;
  - розробляти режими роботи людей у системі «людина–техніка–середовище»;
  - здійснювати дизайн елементів системи «людина–техніка–середовище»;
  - складати професіограму;
  - розробляти заходи щодо покращання умов праці на робочому місці.
- набути соціальних навичок (soft-skills):**
- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
  - роботи в команді.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення. При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності Ц НТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи ергономіки

Тема 1. Ергономіка в системі економічних наук

Тема 2. Методологічні основи ергономіки

Тема 3. Система «людина-техніка-середовище» (ЛТС)

Тема 4. Ефективність функціонування системи ЛТС

Тема 5. Оцінка якості елементів системи ЛТС.

Тема 6. Ергономічна експертиза та стандартизація в ергономіці.

Змістовий модуль 2. Проектування системи ЛТС

Тема 7. Відбір та адаптація працівників у системі ЛТС.

Тема 8. Проектування робочих місць у системі ЛТС

Тема 9. Проектування технічних засобів у системі ЛТС

Тема 10. Ергономічні вимоги до проектування технологічних процесів

Тема 11. Середовище як елемент системи ЛТС

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

Базова

1. Брусенцов В.Г., Брусенцов О.В., Бугайченко І.І., Кисельова С.О. Основи ергономіки : Навч. посібник. Харків : УкрДАЗТ, 2011. 141 с.

2. Гамаш Дж., Бідюк П. Людський фактор та ергономіка: (вступний курс) К. : Корнійчук, 2001.

3. Ергономіка : метод. рекомендації до вивчення курсу здобувачів вищої освіти на І (бакалаврському) рівні за ОПІ 051 «Економіка» / [уклад. В.О. Липчанський, Т. В. Тушевська] ; М-во освіти і науки України, Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький : ЦНТУ, 2021. 63 с.

4. Ергономіка. Навчально-методичний посібник / Гервас Ольга Геннідіївна. Умань: видавничо-поліграфічний центр «Візаві». 2011. 130с.

5. Іваськевич І. О. Ергономіка : Навч. посіб. Тернопіль : Економічна думка, 2002. 186 с.

6. Ковалів В. М. Ергономіка управлінських технологій. *Науковий вісник Полісся*. 2016. Вип. 2. С. 159-165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvp_2016_2_27. (дата звернення: 12.09.2022).

7. Методичні рекомендації до виконання розрахунково-графічної роботи з дисципліни «Ергономіка робочих місць» (для студентів 5 курсу денної та 6 курсу заочної форм навчання спеціальності 263 – Цивільна безпека, освітня програма «Охорона праці») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад. В. Е. Абракітов. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 23 с.

8. Мхитарян Н.М., Бадеян Г.В., Ковалев Ю.Н. Эргономические аспекты сложных систем. К. : Наукова думка, 2004. 600 с.

9. Поплавська О.М. Ергономіка : Навч. Посібник. К. : КНЕУ, 2006. 320с.

10. Трофімов Ю.Л. Інженерна психологія : Підручник. К. : Либідь, 2002. 264с.

11. Шевяков О. В. Ергономіка в системі психології праці : навч. Посібник. Дніпропетровськ : ДГУ, 2007. 157 с.

Допоміжна

1. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. 5-е вид. К.: Каравела, 2011. 384 с.

2. Гірман А.П., Пятенко Д.А., Організація праці. Збірник ситуаційних вправ, практичних завдань, кейсів, тестів. Дніпропетровськ : ДДФА, 2010. 70 с

3. Калініна Т.О. Фізіологія і психологія праці. / Т.О.Калініна, Є.П.Кожанова. Х. : ХНЕУ, 2005. 268с.

4. Карпенко Г.В. Психологія праці та вибір професії – Суми: Університетська книга, 2008. 168с.

5. Корольчук М.С. Психіологія діяльності : Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2003. 400 с.

6. Криськов Ц.А. Метрологія, стандартизація та електричні вимірювання : навч. посіб. для студ. ун-тів фіз.-мат., техн. і професійних напрямків підготовки. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнко, 2013. 212 с.

7. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці: Підручник. К.: КНЕУ, 2003. 367 с.

8. Олійниченко О.М., Капінус Л.В. Фізіологія та психологія праці: Конспект лекцій для студентів по спеціальності 6.030505 "Управління персоналом та економіка праці» галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» денної форми навчання. К. : НУХТ, 2012. 177 с.

9. Організація праці (Теоретичні та науково-методичні основи курсу). Частина 1: навч. посібник / О.В. Редкін, В.Я. Чевганова. Полтава : ПолтНТУ, 2018. 132 с.

10. Цюцюра С.В., Цюцюра В.Д. Метрологія, основи вимірювань, стандартизація та сертифікація: Навчальний посібник К.: Знання, 2005. 242 с.

Інформаційні ресурси

1. Наукова бібліотека "Буковина" - <http://buklib.net>
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Українські підручники онлайн - <http://pidruchniki.ws>

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності, Протокол № 1 від 15 серпня 2022 р.